

Optimista előszó

Ezt a kis értekezést Eduard Baumgarten barátom hetvenedik születésnapját köszöntő ünnepi kiadványba írtam. Tartalmát tekintve nem illik sem az örömteli eseményhez, sem az ünnepelt derűs lényéhez, mivel ez egy jeremiáda, az egész emberiség nyomatékos felszólítása arra, hogy gyakoroljon bűnbánatot és térjen meg, ami talán jobban illene egy vándor prédikátor szájába, mint egy természettudós tollára. De a mai időben, amikor a természetkutató bizonyos veszélyeket másoknál jobban megláthat, az igehirdetés igenis a kötelessége.

Rádioprédikációim visszhangja váratlan és örömteli meglepetés volt számomra. Számtalan hallgatótól kaptam levelet, kérvén előadásom ki nyomtatását, végül is legjobb barátaim határozottan felszólítottak, hogy írásomat tegyem a széles olvasóközönség részére hozzáférhetővé.

Mindez alaposan rácsáfol az írásomból sugárzó pesszimizmusra: azt hittem, hogy pusztába kiáltottam szavaimat, de rá kellett döbbernem, hogy népes és megértő hallgatóság előtt beszéltem. Sőt mi több: amikor újraolvastam soraimat, szembe-

sültem egyes kijelentéseimmel, melyek már írásba foglalásukkor is kissé túlhaladottak voltak, manapság azonban már egyáltalán nem helytállóak. Így például a VIII. fejezetben az áll, hogy az ökológia egy olyan tudomány, amelynek nem ismerik el eléggé a jelentőségét. Ma már ezt nem állíthatom, mivel a mai bajor „Ökológiai Csoportunk” örvendetes módon felelős helyeken meghallgatásra és megértésre talál. Nőttön-nő azoknak a józanul és felelősen gondolkodó embereknek a száma, akik a túlnépesedés és növekedés-ideológia veszélyeit helyesen látják. Az élettér elpusztítását mindenütt intézkedésekkel próbálják megakadályozni, melyek ugyan még korántsem kielégítőek, de ébren tartják a reményt, hogy valamikor azok lesznek. Örömmre szolgál, hogy még egy tekintetben módosítani kell kijelentéseimet: a „behaviourisztikus doktrína” tárgyalásánál azt írtam, hogy az „kétségkívül nagymértékben felelős az Egyesült Államokat fenyegető erkölcsi és kulturális összeomlásért”. Időközben az Egyesült Államokban felerősödtek azok a hangok, melyek ezt a tévtanítást a lehető leghatározottabban ellenzik. Bár még csak hadakoznak, minden lehetséges eszközt megragadva, de már legalább felfigyelnek rájuk, és folytatják a küzdelmet, mert tudják, hogy az igazságot csak úgy lehet tartósan elnyomni, ha elnémítják a szót. Korunk amerikai eredetű járványos lelki betegségei Európában bi-

zonyos késéssel ütik fel a fejüket. Amíg a behaviourizmus Amerikában leáldozóban van, újabban Európában pszichológusok és szociológusok közül szedi áldozatait, de már bizonyos jelek a járványveszély közeli megszűnésére utalnak. Befejezésül még egy helyesbítést szeretnék tenni, a nemzedéki ellentétekkel kapcsolatban. A mai fiatalok – hacsak politikai okokból nem hergelik fel őket, vagy hacsak nem képtelenek arra, hogy az idősebbeknek egyáltalán bármit is elhiggyenek – fogékonyak az alapvető biológiai igazságokra. A fiatal forradalmárok meggyőzhetőek a VII. fejezetben leírt igazságokról.

Nagyképűség lenne azt hinni, hogy a természettudományokat igen nehéz a legtöbb emberrel megértetni. Mindaz, ami ebben a könyvben áll, sokkal könnyebben felfogható, mint például az integrál- és differenciálszámítás, amit pedig minden középiskolásnak tanulnia kell. Minden veszély sokat veszít rémisztő voltából, ha az okait megismerjük. Hiszem és remélem, hogyha csekély mértékben is, de ez a kis könyv valamelyest hozzájárul az emberiség feje felett tornyosuló veszfelhők szétozlatásához.

Seewiesen, 1972

Konrad Lorenz